

Posudek rigorózní práce:

Funkce biblických motivů v textech písní české pop music 60. a 70. let dvacátého století, 134 s. [z toho s. 116–127 přílohy] + 3x zvukové CD

Jméno a příjmení kandidátky: Mgr. et Mgr. Lenka Makovcová-Demartini

Oponent: doc. PhDr. Josef Bartoň, Th.D.

Posudek oponenta:

Kandidátka Mgr. et Mgr. Lenka Makovcová-Demartini předkládá na Katedře biblických věd KTF UK k obhajobě rigorózní práci *Funkce biblických motivů v textech písní české pop music 60. a 70. let dvacátého století*. Úvodem se patří poznamenat, že spis vznikl přepracováním a rozšířením¹ práce magisterské (*Biblické motivy v české pop-music 60. a 70. let dvacátého století* s podtitulem *Funkce a užití biblických motivů v textech písní pop music na pozadí původní biblické výpovědi*), již jsem byl školitelem a již autorka v r. 2013 obhájila na naší biblické katedře s výborným prospěchem.

Co do **rozsahu**, spis dobře odpovídá délce očekávané od rigorózní práce (asi 125 „normostran“). Kandidátka si zaslouhuje pochvalu za ukázněnost, díky níž nenechala text rozběhnout do šíře, ač k tomu téma nepochybně na mnoha místech lákalo.

Spis je rozdělen do **šesti jádrových částí**. V první z nich (*Historicko-hermeneutický rámeček*) autorka prezentuje přehledným a srozumitelným způsobem svou pracovní metodu a vymezení hlavních pojmů. Ve výběru písní sehrála roli kombinace několika kritérií, zvláště popularity písní a úspěšnosti interpretů, kdy si autorka pomohla dobovými posluchačskými anketami (*Zlatý slavík*, *Dvanáct/Třináct na houpačce*), pořadím na písňových festivalech (*Bratislavská lyra* aj.), do zkoumaného vzorku zařadila též skladby z písňového seriálu *České televize Píseň pro Rudolfa III*. Chtěl bych podtrhnout velké množství písňových textů, které byly za účelem zkoumání vyhledány, shromážděny a prozkoumány – řádově se jednalo o stovky položek, z nichž pak bylo vybráno asi osmdesát textů obsahujících biblické motivy, z těch pak autorka v práci podrobněji pracuje s 27 texty. Pokud jde o pojmy v práci užívané, kandidátka je jasně vymezuje, pro účely práce mj. vyděluje z *biblických motivů* jako zvláštní

¹ Předkládaná práce má celkem 134 s., a je tak asi o 30% rozsáhlejší než práce diplomová (105 s.).

podkategorii *biblistus* („ve smyslu lexikální, resp. frazeologické jednotky s jasným biblickým pozadím“, s. 13). Práce dále zhuštěně představuje hlavní kulturní a politické souvislosti daného období (60. a 70. léta) a roli žánru *pop music* (ve vymezeném „užším“ významu, tj. jakožto jednoho z podžánrů *populární hudby*) v dobové české společnosti. (Na okraj chválím fakt, že pasáže věnované dobovým kontextům jsou přiměřeně úsporné, autorka se dokázala zdržet zabíhavosti a odbočování k podružnostem, což jsou nešvary, k nimž práce tohoto typu často svádějí). Důležitá subkapitola shrnuje odbornou reflexi pojednávaného tématu. Autorka na základě svých rešerší konstatuje, že přímo otázce biblických motivů v *pop music* se naše odborná literatura dosud soustavně nevěnovala, nicméně podařilo se jí nalézt řadu prací orientovaných podobným směrem, ovšem s tím, že zkoumaný materiál je z oblasti folku a undergroundu (tyto žánry jsou na rozdíl od popu samy ze sebe „hodnotové“). V další podkapitole autorka ukazuje, jakým způsobem pracují s biblickými (případně i obecněji náboženskými) motivy již zmíněné „dynamické“ žánry rocku, folku a undergroundu. Tak se konečně dostává k střednímu proudu (primárně zaměřenému zábavně), a tedy na práh svého vlastního tématu, a to v subkapitole *Biblické motivy v pop music*. Zde se kandidátka již soustřeďuje na zkoumaný žánr, jehož texty nahlíží několika prizmaty (*osobnost autora, doba vzniku, záměr autora, vazba na melodii a interpreta, způsob textařské práce, žánrový přesah, společenská recepce*).

Druhá část (nadepsaná snad trochu příliš zeširoka *Analýza písňových textů* – i leckteré další kapitoly totiž tak či onak analyzují) v jednotlivých subkapitolách analýzou vybraných textů ukazuje zacházení s biblickými motivy *nebe* a *ráj*, představuje a rozebírá texty, které mají v širokém smyslu charakter *modlitby*, prezentuje několik zajímavých případů použití *biblistů* a jejich různé funkce v písňových textech. Třetí část (*Biblické postavy*) je zaměřena na funkční využití *biblických postav* (*Lazar, královna ze Sáby, Esther...*). Čtvrtá část (*Vrstvení biblických motivů v textu; česká textová verze a originál*) představuje a rozebírá případy, kdy textaři pracují s větším množstvím biblických motivů, které různým způsobem a s různým záměrem *vrství* na sebe v jedné písni. Pátá kapitola (*Aktualizace motivů biblického textu*) ukazuje *atypický způsob aktualizace motivů biblického textu v původní české tvorbě* (s. 86), jmenovitě v seriálu *Písňe pro Rudolfa III*. Na souboru písni posledního dílu *Betlém* autorka osvětluje, jak v konkrétní vypjaté dějinné situaci (po vpádu vojsk Varšavské smlouvy 1968) mohou být biblické motivy i v textech primárně zábavního žánru (*pop music*) specifickým způsobem reinterpretovány a výrazně aktualizovány, čímž získávají zcela novou funkci. V šesté části (*Žánrový kontrast – vybrané ukázky z folkové tvorby*) autorka příkládá k dosud

probraným případům a typům funkčního využití různých biblických motivů četné analogie z tvorby folkové, aby tím více vynikla specifická situace v žánru pop music.

Závěr rigorózní práce dobře shrnuje dílčí výsledky jednotlivých částí a kapitol a utřídí uje podstatné poznatky. (Mj. upozorňuji na důležitý moment, který autorka „mimořádně“ experimentálně ověřila: v 60. a 70. letech, kdy se biblické motivy v textech „středního proudu“ poměrně hojně vyskytují, bylo zjevně ještě možno navázat na povědomí recipientů – dnešní kulturní a náboženská situace již s něčím takovým počítat nemůže.)

Za vhodné obohacení spisu považuji čtyři přílohy (*originální textové verze zahraničních písní, jejichž české texty jsou pojednány ve 4.–6. kapitole; přehledy výsledků ankety Zlatý slavík za léta 1962–1968; informace o autorech, jejichž texty jsou použity v práci ve formě medailonků; seznam skladeb na přiložených 3CD*) a zejména přiložené tři CD obsahující nahrávky všech písní v práci rozebíraných (27 z pop music a 7 folkových). Podtrhuji také velmi dobré založení práce v množství a relevanci použité literatury a pramenů, které autorka vyhledala a s nimiž pracovala (využila i přímých osobních rozhovorů s některými osobnostmi včetně Ivo Plicky žijícího dlouhodobě v zahraničí).

Co do stránky **metodologické, věcné a obsahové** spis dle mého soudu zcela splňuje požadavky na rigorózní práci kladené. Sama teologická reflexe, jakou kandidátka podává, je sice relativně nepodrobná – to je však dáno samým tématem, které ze své podstaty zasahuje do více disciplin: autorka se tedy logicky musela vyrovnávat nejen s reflexí biblistickou, ale zvláště také filologickou (literárněhistorickou, obecněji literárněvědnou), zároveň musela samozřejmě nahlédnout do oboru dějin hudby, pracovat s poznatky obecně z kulturních dějin atd. Téma by bývalo lze uchopit nepochybně mnohem více „systematicky“, ale mám za to, že to by již byl úkol pro další práci. Množství sond, které autorka vykonala v této své průkopnické práci, poslouží jako velmi dobrý základ pro případná další budoucí bádání v oblasti kontaktu biblických (či obecněji náboženských) textů s populární kulturou.

Stránka **pravopisná, gramatická a redakční** vykazuje dosti vysoký standard, což bez pochyby souvisí s autorčinou filologickou kvalifikací (anglická filologie), kterou získala ještě před svým magisterským studiem teologie. Některá pochybení se však práci přece vytknout dají (jsou asi svědectvím dopracovávání textu na poslední chvíli). Jde zejména o občasné lapsy redakční či pravopisné (např.: na s. 10, ř. 10 a s. 78, ř. 9 *Jiří Schneider* místo *Jan Schneider*; s. 20, ř. 4 *usnesením vlády ČSSR č. 63/1975, jejímž podkladem byl m. jehož podkladem byl*; s. 68 několik „překlepů“ v řecké diakritice: *ἔνοχος, ὀφειλήμα, κακία*; s. 82, ř. 10 *ve formě náboženské slovníku*; s. 112 *že zde ale nacházíme zde také texty*; s. 98, ř. 10 *zdola*

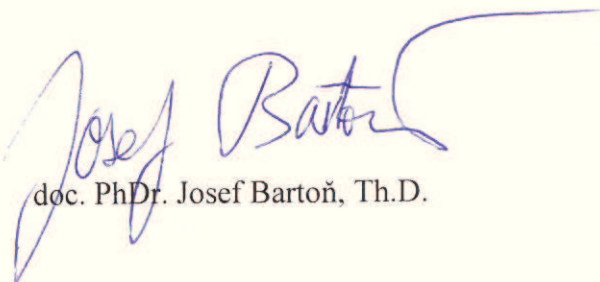
chybí čárka: *za vše, co přichází v životě člověka_je zde...*). **Stylistická** stránka práce je na vysoké úrovni, text je plynulý, svěží, „dobře se čte“.

Spis kol. Makovcové-Demartini **jako celek** podle mého mínění vykazuje ve zcela uspokojivé míře kritickou práci s prameny i literaturou, stejně jako seriózně konstruované samostatné úvahy založené na vlastních interpretacích. Je to práce svěbytná, originální, bez pochyb bude nepominutelným východiskem pro další badatele. Předložená rigorózní práce je výsledkem důkladného ponoření do tématu (které je novátorské) a také vzhledem k uspokojivému formálnímu zpracování ji **doporučuji** k obhajobě a s jednoznačným návrhem hodnocení **prospěla**.

K obhajobě mám na kandidátku tyto otázky:

1. Promluvte podrobněji o „modlitbě“ Karla Gotta *Požehnej, Bože můj*.
2. Hovořila jste při svém setkání s textařem Ivo Plickou o jeho konkrétní autorské motivaci užití biblických motivů?

V Praze dne 31. 5. 2017



doc. PhDr. Josef Bartoň, Th.D.